Imprimat legal.

EXEMPLARUL 8 LEI

CONTIMPORANUL

ANUL VI, No. 73
FEBRUARIE 1927

Miliţa Petraşcu: Proect pentru un monument la Bazargic.

VIZITAŢI
VIZITAŢI
VIZITAŢI
VIZITAŢI

EXPOZIŢIA DE ARTA NOUA

„CONTIMPORANUL"

1927

13 MARTIE

13 FEBRUARIE

SALA LIBRĂRIEI „HASEFER"
STRADA KARAGHEORGHEVICI

Miliţa Petraşcu
Marcel Iancu
A. Brătăşanu

BUCURESTI

STIH HUN

SANDU TUDOR
lui Ion Barbu

Luna sângeră pe cer,
Roşu fier, roşu fier,
O frântură de hanger
Roşu fier, roşu fier.
Lung nechezul unui cal
Urgan Khalgan Koso-gal,
Poartă zvon pe stepa'n val,
Urgan Khalgan Koso-gal.
Că Atila urcă'n şea
Cal de nea, cal de nea
Strânge'n pinteni şi 'n zăba
Cal de nea, cal de nea,
Negru în păros zăbun
Hanul hun, hanul hun
Ţine'n pumn ghioagă de-alun
Hanul hun, hanul hun.
Şi la coif vrăji de urzici
Ţepi de-arici, ţepi de-arici
Hohotind pe vânt din bici
Ţepi de-arici, ţepi de-arici
Si-a pornit cu hoarda'n jur
Siddi-Kur, Siddi-Kur
Noaptea tainic ca un fur
Siddi-Kur, Siddi-Kur.
Curg războinici pe cai mici
Răi pitici, răi pitici
Calcă'n iarbă licurici
Răi pitici, răi pitici.
Se tot duc jucând în şea
Cucuvae, cucuvea,
Pân' la Râm îmi vor prăda
Cucuvae, cucuvea,
Se tot duc şi 'n urma lor
Dalai-Nor, Dalai-Nor
Fumul şetrii semn de dor
Dalai-Nor, Dalai-Nor
Dimineaţa în fir trist
Ametist, ametist
Năluceşte 'n anticrist
Ametist, ametist.
Şi nechezul cel de cal
Urgan Khalgan Koso-gal
Duce vestea la Ural
Urgan Khalgan Koso-gal.

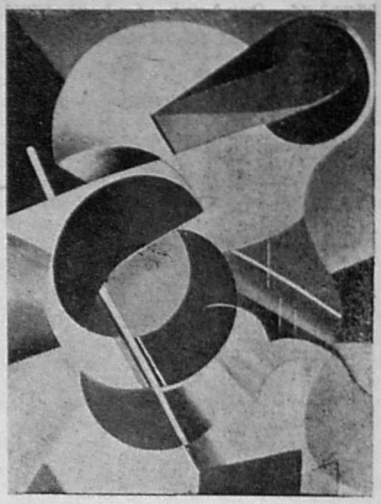

Sidney Hunt (Londra) Compoziţie

7 ARTS

unique hebdomadaire d'art
et litterature moderne

BRUXELLES Blv. Leopold No. 271

ANTHOLOGIE

revue de l'avantgarde belge.
Dir: G. Linze rue Xhovemont 104 Liege.

DIN AUGUST STRAMM

STRAJĂ

Turnul bisericii împleteşte o ste à
Calul soarbe fum
Fier răsună adormit
Ceaţă, dungi
Fior
Incremenire, frig
Frig
Dungi.

PATRULA

Pietrele duşmănesc
Fereastră rânjeşte trădare
Ramuri zugrumă
Munţi, tufe fişie'n grabă
Strigă
Moarte.

trad. de Ion Sân-Giorgiu

VICTORIA SĂLBATECĂ

de I. Vinea

Eroul acestor texte se numeşte Dorimedont. Pseudonim ridicul contractat în paginile unei reviste bulevardiere, la care colaborase în tinereţea dintâi. Pentru Dorimedont viaţa nu e decât un şir lung de tinereţi. De atunci încercările toate, de a scăpa de un nume care i se potriveà ca o tinicheà de coadă, — două-trei volume de poezii, un raît de nuvele istorice şi de romane psihologice şi sociale — au fost cu dinadinsul zadarnice. Pentru familie şi prieteni, pentru femei şi pentru public, Ion Pârvu, ilustru pe ţărmurile Dâmboviţei şi ale Danubiului, a rămas Dorimedont sau scurt şi simplu Dori. Avea o slujbă la ministerul artelor, era membru în comitetele câtorva tovărăşii profesionale, scriitor oarecum cetit şi câştigător credincios a douătrei premii anuale de proză şi poezie.

In culmea carierii, reuşise să-şi cumpere o vilă. în rate într'un cartier nou şi pitoresc, întreprins de o societate de construcţiuni, în rămăşiţe'e unui parc dela marginea oraşului.

Nedumerirea lui începe tocmai de aci. I se împlinise visul de a trăi sprijinit de câteva balcoane, prelungit de câteva poteci de nisip, până la zidul împrejmuitor până la plopii cristalini de lângă poarta de tablă, pe care înscrisese cu răsfăţ: *cavecanem*. Ştrul, o jumătate-lup, isteţ şi năpraznic, pe care cele câteva brazde cu gazon şi un şirag de brazi pitici dintr'o curte avară nu fac decât să-l întărâte, îndreptăţeşte acest avertisment individualist de stăpân neprimitor al proprietăţii sacre şi inviolabile.

Dorimedont trăsese un cerc sever în jurul loniştii sale în care mai adăpostia o soţie, o soră a soţiei şi cum văzurăm şi pe recenta noastră cunoştinţă, Ştrul. Nimeni nu puteà străbate, nevestit, în siguritatea lor confortabilă şi civilizată, căci Dorimedont, om sârguitor şi priceput ştia să-şi valorifice munca. Nici sgomotele nu prea răsbiau în acest loc îmblănit de teii cruţaţi de planul de parcelare. Numai undele subtile ale lui Herz veneau să treziască strunele unui radio pe care-l chinuia Dina, cumnata, în sufragerie. Intre soneriile telefonului însă, o foaie de hârtie sugativă paralizà stridenţa chemărilor inoportune. Iar pathefonul nu era îngăduit decât în lipsa lui Dorimedont de acasă. De vizite îi ferea depărtarea. Jeannot, singur, se încumetà de câteva ori pe săptămână să deschidă poarta şi să urce dimpreună cu Ştrul, ţinut prieteneşte de sgardă, treptele micului lor peron. Erà colegul şi poate pretendentul Dinei. Il primià în salonaş. Adesea, Dorimedont se minunà de această prietenie între două vlăstare ale aceleiaşi generaţii sportive. — Noi am fost mai sedentari dar mai nervoşi explică el soţiei sale.— Astfel de amiciţii se sfârşiau mult mai repede, pe cât mi-amintesc. Generaţia e sau mai frigidă sau mai fătarnică, — adăogà... n'am eu timp să aprofundez asemenea mistere...

Dorimedont aveà treizeci şi opt de ani. Dina douăzeci şi unu, Jeannot douăzeci şi doi. Florence, soţia, treizeci şi cinci.

Cu toate măsurile lui de izolare, Dorimedont e azi nedumerit şi nervos. La masa de lucru, strică pagini albe cu desene şi linieri inepte. Peretele dela spatele lui, filtrează destul de limpede, sunetele unui pian. El ştie că dincolo de acest perete e un culuar şi apoi câmpul şi alt nimic. In vilele din vecinătate nu e nici un fel de instrument muzical, iar pianul casei stà încuiat şi mut. Sunetele totuş trec prin zid şi îl ajung, îi pipăie auzul cu o stăruinţă aproape materială. Işi dă bine seama că e o părere, căci a verificat şi melodia şi ştie astfel că nimeni nu o poate cunoaşte la noi. E reintâmplarea minuţioasă a unei sensaţii adevărate, din trecut. La Paris, cu cinci ani în urmă, fusese vecin de odaie cu un muzicant rus din Simbirsk. Il despărţea un perete destul de gros — casa erà de construcţie veche — insă notele artistnlui sunau deslişit, cu acea idealizare pe care o capătà pianul când e auzit prin mijlocirea depărtării, sau a unei plăci, sau a unui obstacol, şi ades această muzică îi turbura gândurile. Incercase să se sustragă obsesiei cuceritoare a sunetului. Il cunoştea pe siberian dar din convorbirile avute, nu ajunsese să-l preţuiască ci numai să-l stimeze. Muzicantul era un explorator al necunoscutului artei sale de care căuta să se apropie prin mijloace noui. Se lăuda că le-a şi găsit, iar ca dovadă i-a cântat lui Dorimedont compoziţiile pentru pian. Nu l'a înţeles insă şi chiar i s'a părut că ar putea şi el creia în muzică în felul acesta, trecând doar cu palmele şi cotul peste clape, deavalma.

O ultimă lucrare neisprăvită şi nefixată i s'a impus insă, prin puterea repetiţiei. Dorimedont o auzea zilnic prin perete.

Pe încetul acordurile împrăştiate şi potrivnice s'au aşezat în mintea lui, în alcătuiri arhitectonice după o lege necunoscută şi clară. Rolul difuz al sunetelor şi vasta lor dezarmonie i se lămuri că urmează o linie ascunsă, asemenea direcţiunei Nord-Sud a marelui magnet subteran. Deosebi chiar o melodie plutind ca ţipătul pescăruşului peste furtună. Un puhoi pogorà într'insul şi în retragerea lui, răscolià fundurile sufletului. La început poemul stăruià cu alterări iscusite într'un imn banal de orchestră municipală. Exaltarea se obârşia vulgară din această bucurie de sărbătoare publică, fără pitoresc, fără exotism, efect de restriste stârnit de mizeria inspiraţiei şi de cea mai geometrică platitudine. Totul se destrămà într'un clipocit cacofonic de copil lăsat să căznească nebuneşte instrumentul. Pe urmă valuri e sonore se căutau din nou, şerpii fluizi se încolăciau în noduri vibrante, albia se reîfăcea sub motivul de eftină bucurie al fanfarei reamintite. Puteri dârze se liber u în acorduri întunecate. Fântâni explodau pe rând în coroane sonore. Copci aprofundau pâlnia lor vertiginoasă, elanuri agresive sparg frontul lor răguşit de cerbicia metalică a leit motivului, o coaliţie desmetică se rea'izează în sfârşit, în cavalcade planetare, într'un tangaj cosmic, pe talazurile eternităţii, până când această apocaliptică năvală se rezolvà în distrugeri totale de catapitesme luminoase în prăbuşiri de blocuri clintite din bolta lor milenară, în zornet de fulgere descătuşate din vechea lor peşteră: cântecul s'a ales, în sbor planat, din orpejul de fanfară purificat, ca o statue liberată din stâncă, aur trudnic extras din minereu. Un ţipăt final de lişiţă în ton minor..

Bucata se numia „Victorio Sălbatică" şi de câte ori o ascultase, Dorimedont a simţit în adâncul său forţe vitejii neintrebuinţate, răsvrătiri în aşteptarea unui semnal pe când voinţa lui atât de cumpănită, se destronà de hotărâri infernale.

I-a fost de atunci, compoziţia rusului, descântec şi rugăciune. In virtutea ei cu cefe mai ferme bucurii, călcà peste cele dintâi porunci de nicăirea. Un îndemn de acţiune şi înfruntara în ciuda luciditătii lui ordonatoarea il purta pe căile absurdului, plin de o vrajă muzicală care îl înzestră cu apucături eroice.

Dorimedont începu să observe că nimic nu-i mai scapă şi tot ceeace i se păruse himeric se transforma în îndepliniri aevea, pentrucă învăţase, în sfârşit, să nesocotească şi să cuteze. Poate că povestea lui s'ar fi

împodobit cu isprăvi minunate dacă Dorimedont ar fi ştiut şi ce trebuie să vrea, şi ce nu. Victoria Sălbatică nu cuprindea sfaturi practice precise ci se lăsă interpretată de fiecare ascultător pe măsura puterilor şi a idealurilor lui. Posedatul se desbără de obiceiele lui cele mai stăpâne. A fost de pildă în viaţa sa un timp pe care şi l'a pierdut mai numai cu dragostile. Îşi împărţise toată patima şi puterea între femei, iar luarea aminte i-era ţintuită de socoteala migăloasă a întâlnirilor, a minciunilor şi a mângâierilor repartizate cu dărnicie în cele patru puncte ale oraşului. Crezuse că poate fi astfel mai liber cu gândul, fiindcă în sensibilitatea lui devastată de o idilă tragică nu se mai statornicia obsesia unei singure femei, când atâtea imagini se certau într'însul pentru întâietate. S'a întâmplat mai rău decât aşa. Fiecare fiinţă desmierdată i-a impus cazul ei deosebit, enigmă sau şaradă, o adunare de întrebări felurite cari îl solicitau până la istovire. Sensualitatea şi simţirea nu se uniau la fel în fiecare, deci şi purtarea lui Dorimedont trebuia să difere. Studiase fiece temperament, prin plăcere. Trupul de aramă nu se aseamănă cu trupul de sidef nici în friguri nici în suspine.

Una e avântul Dianei şi alta valul Venerei. Un rit deosebit sărutul, înbrăţişarea şi leşinul fiecăreia. Iar gândul pe care ţi-l dăruie e şi el altfel căci asemănarea e doar aparenţa identică a firelor de iarbă pe oceanul câmpiei. Viaţa în ele se alege fir de fir. Doimedont alerga dela un loc la altul al haremului său risipit, ca un medic la vizite. Era nenorocit în diversa lui fericire. Succesele-i amoroase, din ceince, semănau cu biruinţele lui Pyrhus. Cu neputinţă să se sustragă prăzilor cari ofereau de pretutindeni trofeul zâmbetului lor imperios. Reclama e sufletul dragostei, ca în negustorie. Mulţumită formei sale, ticluită din exagerări, întreţinută de nevoia de anecdotă şi foileton a lumii, Dori se simţia încins şi cotrobăit de priviri cari desmierdaseră toate închipuirile despre dânsul, până în clipa întâlnirii lui aevea. Fiecăreia, se istovi să-i întipărească o amintire de flacără. Vârtejul acesta îi smuci zilele şi nopţile cu o vitessă din care nu se mai puteà reculege nici în zorile de nesomn pe aşternutul mereu altul, lângă o răsuflare necunoscută. Căci legea voluptăţii îi poruncia să vegheze cel din urmă, lângă tovarăşa răpusă pe roate sensaţiilor şi legănată de priceperea lui în desmierdare. Astfel se simţea el sfârşindu-se ceas de nisip care nu se mai umple căci totul chiar şi diversitatea, devenea monotonie. Încearcă, într'un târziu, tezaurul public al unei curtezane cu surâsul de portret celebru, şi care l-a găzduit cu o politeţă de-abia profesională, într'un rând. Plăcerea mecanizată de care uitase în lunga şi migăloasa lui carieră sentimentală îl recreia. Deschise ochii în paradisul regăsit Femeea nu-i cerea nici cuvinteenici duioşie. Iar plata era un gest secret pierdut în schema jocului, ca un fior în perdele. Dori se dădu nepăsării cordiale a acestei femei, şi se întoarse la ea şi stărui cu atâta recunoştiinţă, încât poleiul dintre cele două fiinţe se topi şi sângele lor fraterniză într'un ritm acelaş. Când mai vii? îl întrebă ea, într'o încleştare de bun rămas anevoios, lângă uşă. Privind-o, îşi dete seama cu o uimire încântată că şi de data asta, avea în faţă-i o făptură vie, caldă şi chinuită, ca toate făpturile din pădurea neliniştită a omenirii. Păşi într'o poveste nouă, în micul apartament de hotel, printre prea multe flacoane cu miresme, unde Gysèle citea romane de sensaţie cu coperta roşie şi unde orarul era încărcat şi migălos ca indicatorul oficial al mesului trenurilor. Se măsură cu sentimentul echivoc de măgulire şi umilinţă, de a fi amant de inimă. Vârtejul însă îl năpustea cu hotărâre pe marile distanţe ale Parisului, între regrete şi compătimiri sau supt de pofte neaşteptate, printre chipuri'e muzeului său viu. Dori îşi explica pornirile care-l

L. Bălăcescu Demetriad: Xilografie.

goniau de pretutindeni. prin gândirea încărcată de dorinţă a iubitelor sale. Credea ci se află oricând în stare de comunicaţie mintală cu ele. N'avuse vreme să studieze mijlocul de a întrerupe, prin voinţă, fiorul telepatic care-l ajungeà ca un lazzo. Gysèle suferi de dorul lui. Când el reapărea învins de apelurile ei de insomnie, palid de sacrificii şi cuceriri, găsea în perini o lamentabilă curtezană sensibilizată de aşteptări fără ecou. Glorioasa cu brăţări la gleznă, se frământa într'un hohot de plâns. Lrcrimile ei erau tot atât de sărate ca şi ale unei doamne adultere ori ale unei fecioare din lumea mare. Căpătase toate slăbiciunile unei femei virtuoase: scria scrisori de învinuire tristă sau de blesteme, puneà întrebări, cerea socoteală de iimpul lui liber, făcea scene de gelozie, simula resemnarea: nu mă mai iubeşti! mai bine spune-mi!

E prizoner între coloanele femeilor surpate pe inima lui. Îi trebuie vigoarea lui Samson să dărâme templul iubirii sau să-l susţie. Cu fiece şuviţă de păr, lăsată în paginele unui album, coama lui s'a risipit, şi nu-i rămân puteri nici pentru fugă. Nopţile îl înspăimântă şi nu le mai poate trece singur. Cu besnele, alunecau în tăcerea somnului, trupuri goale. Se tolăniau prin unghere, pe covoare, în jurul patului, în care se odihnia. Nu le vede, nu vrea să le vadă, dar le simte trăind. Respiraţia lor adie cu parfum de colonie şi lavandă, prin odaie. Parfumul îl desgustă până la greaţă, pieptul îi gâfâie. Trupurile sunt din ce în ce mai multe. Zac

în toată odaia, se înghesuie, ca într'un lazaret. Se încarcă unele peste altele, ca în groapa comună. Intens mirosul de lavandă și sudoare. De mulțimea lor goală, întunericul pălește, iar valul cadaveric și despletit a crescut până la înălțimea patului. Arcuite le simte, două din ele că se vor rostogoli chihotind în așternut. Dori se opintește în spaimă, și învignându-și gâtlejul îndărătnic dă un răcnet de moarte. E treaz. Ferestrele larg deschise în vară, peste un squar, lasă lumina unui felinar electric. Un glas din stradă întreabă: — Cine a strigat? Parc'a fost omorât cineva! Trecători întârziați s'au oprit sub ziduri. Pe culoarele etajului său, răsună pași în covorul care le-a pus căluș. Dori se înfundă în perini, de rușine. Dimineața, în oglindă, își cercetează pleoapele palide și umflate, ochiul tulbure. — Nu mai merge. Un dor de odihnă și libertate protestează cu hotărâre așa. Nu mai merge! Bate cu pumnul în masă, pentru a îndupleca și convinge onor auditoriul. Intr'adevăr, în fața tribunei improvizate ascultă, mișei și nehotărâți, o mie de Dori. Și de mânecile lor inerte, se sbate cu despletiri de sălcii plângătoare mulțimea sculpturală a ispitelor alarmate. Exasperat, Dori se plimbă la tribună, ca și cum ar fi fost singur în odae. Ce e de făcut? Atunci, din încăperea vecină se strecură la dânsul, în procesiune dezordonetă de flăcări albe, Victoria Sălbatică. Rusul își dresa iar pianul nărăvaș.

Hipnotic, împachetă și fugi la gară.

Osiile ritmice ale trenului au umplut câmpurile cu accentele liberate din mansardă, zi și noapte, în drumul spre țară.

I. Vinea

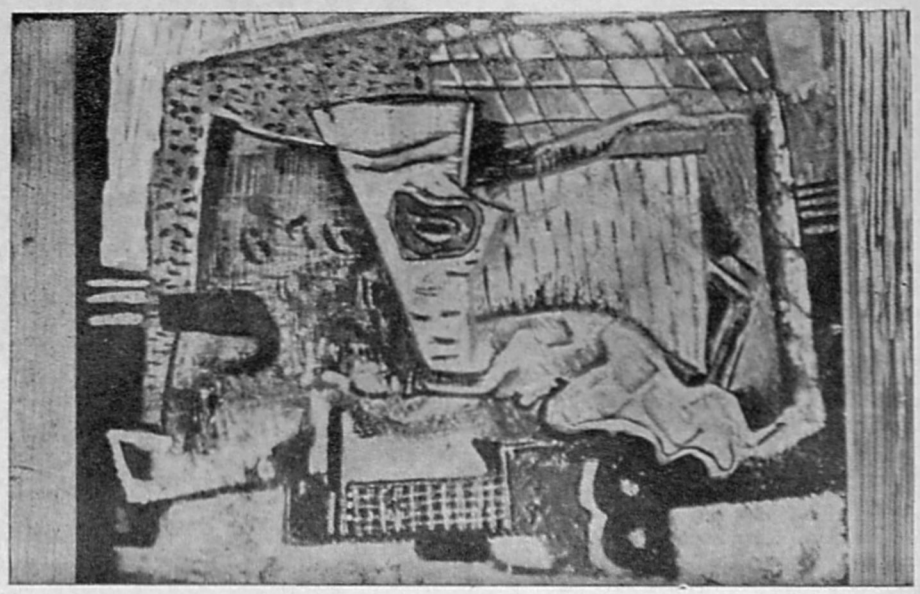

Marcel Ianov: Pictură (ipsos).

VARIAȚIUNI

de Romulus Dianu

Fiindcă ți-ai scris doar numele și anul"

Fata care mi-a dat o fotografie:
Adormită cu surâs printre hârtii
Moartea din carton peste făptura vie
Plimbă pași de rond pe ochii râși, târzii.

Poleit ostrov de aur alb sunat
Inimi pline cad în chip de mere
Bărbătește numai pieptul simt, apropiat,
Și obrazul tău cu mărul de-o părere.

Sfinx bizar de miez de pâine
Fluxul cărnii fraged ca pădurea
Autorul renunță la rime
Ca să exaspereze pe trompeți.

Căpcăun cu plete dalbe
Spânzurat la pârghia de răsărit
Icoanele cerului albe
Și pe ele degetul soarelui slavon văpsit.

Scutură funia să cadă rouă
Să sune clopoțeii soarelui prin cute
Din vârful așteptarii sărută fruntea nouă
Și îmbălsămează chipul fetii nevăzute

Ochi dornici de cocor deschid
Spre cerul înstelat cu puineze
Pentru ochii tăi culese, sar cu ele peste zid:
Până'n zori pantoful tău pe ele să danseze.

Cum să scriu aici ca să o desenez
Să-i lipesc în poezia mea, în loc de poze, ochii
Și gura ca pe-o frunză s'o presez
Intr'o carte despre fete, fotografii și rochii...

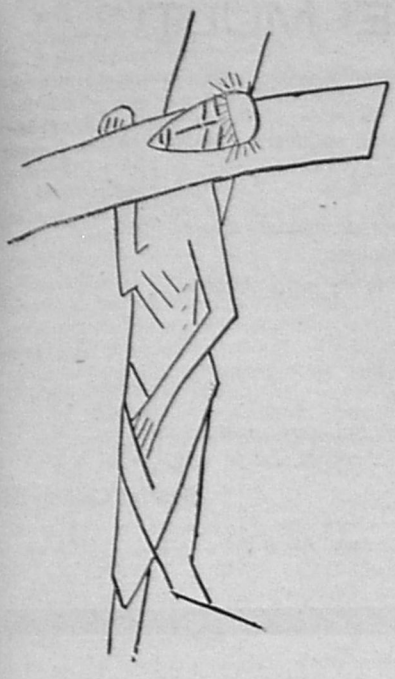

Dida Solomon: Desen.

Un home
(lyrisme net.)
Tout le siecle
marque la tête
de cet enfant
que j'examine.

Autre avenir
déjà, qui me regarde.

La conscience s'aggrave,
On a
comme un martyr
ou un conducteur de corbillard
le dos contre une croix.

Et des oiseaux émigrent
en ordre
dans une des forces de l'atmosphére.

Tout ce qu'on ne saura

peutêtre jamais
est là
dans la tôle
dans cette lumière
entre deux feuilles du parc

et grandit cette main d'Homme
comme une coupole.

Liège

Georges Lizne

COLORIT

● După haosul impresionist cubismul pentru prima oare „*compune culoare*". Pictorul care până eri nu ştia ce face începe să-şi organizeze mijloacele.

● Lumea coloritului este mai expresivă mai misterioasă decât aceea a sunetelor şi mai bogată. De aci, dificultatea de a grupă şi ordonă sumedenia lor.

● Orice opere vechi, chiar şi cele laice (de exemplu cele din şcoala flamandă) erau lucrări de atelier compuse după canoane coloristice.

● Şi în lumea colorilor e o diferenţă fundamentală între fizica lor (natura) şi puterea lor *artistică* (expresivitatea):
Pe când fizicianul ne vorbeşte de spectrul solar unde toate culorile formează prin suprapunere *albul* şi două culori opuse armonic *negrul*, realitatea plastică a coloritului desminte aceasta.
Se spune că din cele 3 culori fundamnntale roşu, galben, albastru (care anume ?) se pot compune toate celelalte. In realitate colorile pământii nu se pot obţine din cele metalice, iar cele organice nu se pot combina din cele vegetale sau minerale.

● Uni pictori dintre cei mai de seamă îşi zămislesc o „armonie pe care o repetă mereu crezând a-şi fi formulat o individualitate. Noi le putem recunoaşte un daltonism nou şi atâta tot.

● O absolută demarcaţie în lumea colorilor nu există încă; adesea un roşu e mai de grabă albastru sau un verde mai degrabă galben.

● O sistematizare a culorilor e posibilă prin cifrarea şi gradarea lor pe o scară, pe două sau pe mai multe.
Lucrul început de curând de un chimist trebue însă desăvârşit de către noua generaţie de pictori conştienţi.

● Despre puterea de expresie a colorilpr nu trebue vorbit decât grupate în acorduri. Ele s'ar putea împărţi în majore (citron-cobalt-veronese-prusse-carmin) cu putere retorică şi aşi zice „concave" şi cele minore (crom-roşucinabre-verde cinabre negrualb), cu puteri mai mult interioare „convexe".

Marcel Iancu

● ● ●

Cinematograful *)

Să scrii de exemplu despre Plutarc — dacă ia-i prefaţa o nouă ediţie — îndeplineşti într'o măsură, misiunea minerului californian.
Dar să scri despre cinematograf!
Cinematograful nu e încă spectatorul de lângă uşă, aşteptând în picioare, sfârşitul unui act, ca să-şi ocupe locul?
Puţină atenţiune. E un spectator; dar unul înaripat.

*) Din prefaţa la volumul lui Ménalque ce va apare în curând.

Cât despre uşierul care-l ţine totuşi în picioare lângă uşă, un vag detaliu de jiu-jiutsu...
Artă uimitor corespunzătoarn erei noastre, fragment din aportul proaspăt al timpului; iată cinematograful. Vecin celorlalte arte, mature experimentate, disciplinate, cinematograful ia fiinţă virgin, din nevoia unui dinamism, aşa de pildă, cum luă într'o zi dansul, din nevoia unui gest.
Ierarhia transformărilor în ascesiunea vremei, aduce neobosită, mijloace inedite.
Dar nu totul decurge limpede. La început a fost haos... In orice început, de atunci, subsistă haos. Să nu facem cor împotriva haosului; el e vestala orgoliului a unora dintre noi.
Prejudecata unei opinii în circulaţie: cinematograful e de mai accesibilă natură şi mai simplă, fiindcă stă pe mecanică şi industrie bizuit, trebuie graţios anihilată.
Treptat, aurora ştiinţei, se accentuează; la răscruce, metafizica ei ne adulmecă. Suprimarea distanţei, e calul primit în Troia.
Sunt cazuri când nu strică să asculţi în dosul uşilor, indiscret. Acolo, o rumoare juvenil salută şi cât de magnific fecundă!
Ştiinţa şi arta proclamă un idol suveran: al vitalităţii Al vitalităţii sub orice formă — în orice direcţie. Activismul secolului XX nu e hazard. Nu e deviare. Popoarele se agită, se cercetează. Fac amplă cunoştiinţă; se întovărăşesc. Stupăria continentelor fermentă. Filologi Japoniei încearcă adaptarea literilor latine, alfabetului lor; junii tur i au abandonat fesul; şeful pieilor roşii e profesor universitar de limba engleză. Un cotidian american, recent, sugera ideea unei prese mondiale, întrunită, statornică. Lumea se unifică; se amestecă la fel apelor. Primenirile vieţii st u ca în fizică, echilibrate.
După atât cavalerism; după atât fast; după atâta gondolă; atâta diligenţă; transatlanticul, expresul, avionul au sosit logic — normal.
Ne reconstruim din mişcare, din metal. Spiritul creator isbucnit într'un punct A. şi răspândit pretutindeni cu viteză maximă, devine o contagiune—un stimulent— ce se afirmă deodată crescândă şi puternică.
Sensibilitatea, porumbiţă subit plictisită, a evadat. Ea se retuşează hotărâtor. Aripile îi par insuficiente. Visează un motor.
Artistul şi-a ars lavaliera şi pletele. Discul lunar nu flagelează: petrifică.
Din acest spirit reformator, a apărut întâi stângaci, apoi cu dezinvoltură progresivă, cinematograful opti-mist.

Diviziune şi nu confuziune, această idee filozofă şi rusă ar trebui ataşată cinematografului, pentru acei (public regizori, actori) ce mai cred că arta tăcută prezintă vreo înrudire cu teatrul, pictura, muzica. Dinamizmui în: formă, lumină umbră, ritm, iată-i resursele, oxigenul. Dacă aţi privi cu atenţiune suprapunerea sau alăturarea câtor-va obiecte dibaci fotografiate, aţi contempla un admirabil poem geometric: suntem în domeniul filmului pur.
Aceste obiecte, această fotografie, acest poem geometric, trebuesc însă regăsite în orice gen de manifestare cinematografică. Quintesenţa unui film Chaplin, ce diferită e de aceea a lui Marcel L'Herbier aceea a lui René Clair sau cealaltă a lui Man Ray de pildă! Şi totuşi. Cât is de vecini; de apropiaţi; cât au pătruns miezul acestei arte!
Ce se erijă preocupare şi scop cinematografului?

Un minunat prilej de meditaţie emană din aspectul epocei curente. Omul actual pozitivist, omul sătul de povestea cu cocoşul roşu al ultimilor decenii, omul-viteză, omul-maşină, omul-helice, creşte în necesitatea unei emigrări din real. E vorba de o emigrare cerebrală deci conştientă şi nu de una sentimentală. O religie fragedă; un altar abia construit unde să se prosterne, cât le-ar vrea. Să se prosterne nu superstiţios dintr'un mit tradiţional, ci sobru, elegant, civilizat Suprarealul pare popasul momentan şi cel indicat mai mult. E absintul secolului XX implicând fără contestă, o beţie, dar nu romantică, ci voluntară.
Dacă suprarealul în literaiura e poate discutabil, desetinul lui în cinematograf e de precisă evidenţă. Intr'adevăr singură imaginea, *imaginea-fugă* constituie elementul suprareal. Un voiaj în faţa unei vitrine de atelier fotografic, se poate oareşcum înfăptui. Alegeţi o fotografie şi veţi fi la graniţa suprarealului Ceva panoptic, adică ciudat fiindcă neinsufleţit, rezidă acolo. Obiectul reprezentant *este* şi dacă s'ar puteau spune *nu este* el. O fotografie e un meteor de vis.
Fenomenul mintal-vizual, salvat în timpul somnului de cenzura raţiunei, visul ce ne farmecă ori necăjeşte, pare a-şi fi întâlnit prototipul în imaginea dinamică a cinematografului. Aşa dar, imaginaţia creatoare se impune suflet filmului; emotivitatea suprareală, scop. Pornind dela această stabilire, cinematograful ni se înfăţişează arta prin excelenţă adecuată iluziei.

In ceastălaltă alee a dibuirilor, vom gusta niţeluş din etapa unui regret. Dar regretul e nevătămător când îl constaţi tovarăş de drum până la prima staţie. Şi la urma urmelor, dacă nu va cobori singur, cineva îl va şti da jos pe fereastră.
E vorba nu numai de cheia perfectei realizări cinematografice încă negăsită, dar şi de cealaltă a unei permanente vieţi, deasemeni negăsită.
In clipa când atâtea cerinţi cinematografe, se vor fi îndeplinit, filmul de artă va trăi nu un sezon, nu o generaţie, ci perpetuu, asişderi celorlalte arte.
Perspectiva ne pare încurăjătoare, când ne amintim că Lycurg a trebuit, vizitând un prieten în alt oraş, să găsească la acesta întâmplător, nişte biete manuscrise intitulate Iliada şi Odiseea şi semnate Homer. Copiindu-le, le-a decernat prima valoare.
Să nu fim sceptici. O plimbare nu-i niciodată superfluă. Chiar dacă n'am reţinut decât cra cra-ul câtorva ciori. Cinematograful nu ignorează acest amănunt

CEI MULŢI *)

Cucernic, monoton, lovia în mările
de ghiaţă,
vântul şi valul greu, rătăcitor, păşia,
făţarnic.

Un nor de gânduri ucigaşe
se prăbuşea,
pe ţărm de negre sărutări,
furtuna.

Şi singuri, ca îndrăgostiţii zilelor
trecute,
se avântau, spre zonele polare,
uitaţii...

Scarlat Callimachi

*) Din volumul Alb şi Negru.

Embrion, el recapitulează plimbarea, neobosit, îndreptând paşii spre ţiintă.
Ce importă comercializarea unui cutare film, ce ţine publicul în falşă premiză şi viţios cere de obişnuinţă? Comercializarea mediocrei literaturi, de pildă, împiedicat'a oare drumul şi imortalitatea marei şi adevăratei literaturi?
Veacurile ne răspund.
In artă — ca în natură — elementele pornesc cronometric. Orice salt devine mortal. Măsura şi ordinea, pretutindeni trebuiesc cercetate.
Filozofia lui Platon, politica lui Aristot, Matematica lui Pitagora, medicina lui Hipocrate, jocurile otimpice, corul grec, misterele evului mediu, creştinismul după păgânism. comedia del'arte în Italia, renaşterea, romantismul, neo-clasicismul, principiul hidrostatic al lui Arhimede, cel al rotaţiunei lui Copernic, al gravitaţiunei lui Newton, printre atâtea altele secundare, au trebuit treptat (totuşi conţinându-se) să facă epocă, stagiu, ca să ne aflăm astăzi: în faţa relativităţii şi a inovării în artă.
Să nu uităm cu toate acestea, surprizele vulcanului, surpriză ce nu implică saltul ci numai explozia). Secolul XX a însemnat o explozie. Trebuie să mărturisiţi că exploziei (dacă e drept că vă înspăimântă) nu-i contestaţi o specială savoare, poate amăruie, dar cu certitudine simpatică şi substanţială umanei laturi, fiindcă oarecum delictă!
Secolul XX implicit răsboiul, e de atâta ingeniozitate şi prospăţime parcurs, elanul a fost atât peste limita posibilităţii eririiat, încât modernismul ca definiţie îmi pare insuficient. Epoca noastră a depăşit însuşi modernismul. Vitalitatea ei prezintă soliditatea stâlpilor ionieni. Aşa va fiinţa în viitor pentru cei ce pot reconstitui defilarea epocilor.
Cinematograful proaspăt vital, unul din şuvoaiele de lavă ale exploziei, a adus această consecinţă surprinzătoare şi profundă: la Lelingrad există un cinematograf destinat exclusiv copiilor. Ideea rusă acfuală, aminteşte cealaltă a vechilor greci şi problema educaţiei copilului, pe atunci atât de gravă.
Cine îşi hazardează ochiul spre telescop şi imaginează evenimentul mărunt dala L-ningrad, efect din depărtări? Problema acestei educări, nu stătea pilon statului ideal grec? Şi nu putem certifica astăzi, că frecvenţa copilului la un cinematograf organizat, îi va dcsvolta spiritul — prin generalitatea proprie ecranului — spre un eminent eclectism?
Artei cinematografe, teoretic atât de actuală, de propice erei noi, trebuie să-i acordăm pe rând, straturile psyhice toate, aşa cum minunat a ştiut Goethe să le intrevadă şi în om.
Pasul se vrea măsurat. In orice fază s'ar afla cinematograful, pretextul poate fi de diversă natură dacă realizarea a fost înfăptuită. „Opinia publică" a lui Chaplin, fără să conţie preocupări de formă pură, rămâne un exemplu de cristalizare, cu ceva din acel poem geometric.

Filip Corsa

LA ROBERT DELAUNAY

Un nume aproape uitat în lupta desnădăjduită a lansatorilor de artă venală Delaunay a rămas tânăr. El a purtat faima cubismului antebelic prin lumea întreagă. Walden il invitase să expue la galeria „Sturm". Intr'o bună zi soseşte Delaunay, Walden văzându-l fără tablouri, e îngrijorat: să fi renunţat oare la expoziţie? Nici decum răspunde jovial Delaunay tablourile le port chiar cu mine şi deschizând haina îi arătă vesta care era toată pictată cu legendarul său „Turn Eifel".
Delaunay mă primeşte în sala celor mai ciudate decoraţiuni moderniste ale Parisului.
E mult decând Sonia şi Robert Delaunay au visat să creeze salonul artei aplicate *simultaneiste* şi azi visul lor e o realitate. Tapiserie, mobile, vestminte, ţesături şi altele sunt expuse spre vânzare în atelierele soţilor Delaunay în Bvd. Malesherbe.
Simultaneismul nostru din 1912 a fost prima lovitură dată impresionismului academic. Problema ce mi-am pus'o şi cred că am şi rezolvit'o este sinteza formei ce naşte din ritmul şi raporturile culorilor. Perspectiva născând din culoare, fără geometrie. Intr'un cuvânt mişcarea prin culoare.
Nu înţeleg generaţia neoclasicilor. Inţeleg orice. Inţeleg să faci după cubism arta pompeeană sau caldee. Dar nu pricep să refaci ceva ce cu atâta trudă ai dărâmat. Remuşcarea nebuniei. Asta nu poate fi niciodată lucru serios.
După cum nu-i înţeleg pe aceşti eretici nu înţeleg nici aceà pleiadă cari preconizează în viitor *„la peinture séche, dure et froide."*
Şi unii şi alţii; „ils ont tous, les c.....s coupés".
Arta nouă va schimba înfăţişarea lumei. S'a şi văzut în expoziţia artelor decorative preocuparea noastră *„pour avancer l'idée"*. Eu sunt contra exagerărilor intelectualiste şi vreau un meşteşug aşà cum l'a preconizat simultaneismul şi cubismul. Vom trăi şi vom vedeà...

M. I.

NOTE, CARŢI ŞI REVISTE

Cereţi ultimele colecţii rare (anul III IV V) din revista noastră la *administraţie Str. Trinătăţii 31.*

Der „Sturm" revista de arta nouă din Berlin publică în ultimul număr o vehementă invectivă a directorului său în contra *„die neue Sachlichkei"* spiritul neo clasic şi material care încearcă să domine producţia postbelică germană.
Poezie dinamică de *Kurt Liebman* şi o legendă sarcastică şi fantasmagorică de cel mai straniu scriitor al generaţiei noui de Kurt Schwitters.

Horizont. Printre micile popoare din răsăritul Europei, Cehoslovacii s'au făcut cunoscuţi încă dinainte de independenţa lor ca un popor ce a primit cu voioşie botezul modernismului. Acolo ai impresia că acest spirit nou este acela oficial şi că toate forţele naţiunei sprijinesc desvoltarea şi înflorirea lui. *Jiri Kroha* profesor al politechnicei din Brno publică o revistă luxoasă cu totul dedicată ultimelor evenimente arhitectonice din lume. Ilustraţi după construcţii minunate de Kroha, Wiesner, Bohuslai Fuchs, Ghinsburg Vladimirov şi alţii. De cea mai expresivă putere şi de o minunată factură revoluţionară e transformarea unui palat în Brno.

A. B. C. Incetul cu incetul apar acele semne preconisate de noi acum 5 ani: O renaştere a arhitecturei de mâine. Aceasta ne-o dovedeşte cu prisosinţă revista tinerilor arhitecţi din Bâle. A. B. C. este cea mai pozitivă dintre revistele de arhitectură ce apar, fără să treacă cu vederea nici greşelile modernismului. Cu acuitate şi severitate această grupare se îndreaptă mai ales spre soluţiile practice în construcţie spre normalizarea de mâine. No. 3 conţine descrierea *normelor* de construcţie al *bâlciurilor* în Rusia. Un proect surprinzător de nou de birouri de H. Stamm. O soluţie americană ingenioasă de a clădi garajii la etaje şi proecte de la concurenţele unei case a muncii din Genéva şi unui birou din Chicago, *A. Behne* renumitul autor al *cărţii „moderne zweckbauten"* face apologia exemplificată a formei utilitare şi simple, a creşterei organice şi neîncărcate.

Clarin este revista unei generaţii de luptă pentru ideea nouă în Argentina. Colaborează în No. 3 Ramon Gonez dela Serna, Marcel Iancu, Carlos Astrada, Emile Malespine, Macedonio Fernandez, Brandau Caraffa, Enrico Prampolini, Rodfiro, etc., etc.

Ray art miscellany editet by Sidney Hunt este unica revistă de artă nouă din Londra. Anglia conservatoare până eri trece azi prin criza desvoltărei sale, Sidney Hunt colaboratorul nostru este şi un excelent redactor şi organizator. Revista lui este cea mai îndrăzneaţă desigur dintre cele ce apar azi asigurându-şi până în prezent colaborarea Europei revoluţionare.
Anglia ne dă pe lângă talentul viu al directorului său pe *Claude Flight* (pictor dinamist). *P. Capeli* un surrealist din şcoala lui Ernst şi un cubist afinat pe *Ben Nicholson.*

I. P. Oud Arhitectura Olandeză este cartea din urmă ce a apărut în co'ecţia renumită a „Bauhaus"ului la A. Langen din München: Un istoric al evoluţiei până la ultima formă ne face cunoscută arhitectura fanatică şi lirică a arhitecţilor Kramer De Klerk, Der Mey care nu putea dăinui fără să ajungă la linia mare şi constructivă a cubiştilor a căror fruntaş este I. P. Oud şi a cărui colaboratori şi colegi sunt azi maeştrii europei în stilul modern: M. V. Dudok, G. Rietveld, Vander Glut, etc. Cartea presărată cu aforisme de o mare putere de convingere este după lucrările lui Corburier cea mai importantă pentru arhitecţii de mâine.

Wassily Kandinsky a împlinit 60 de ani. O viaţă întreagă consacrată artei abstracte. După o carieră de luptă în ţara lui adoptivă: Germania, el a făcut parte din comitetele de artă sovietică însă desilusionat de înlănţuirea revoluţiei ruse se întoarse şi luă o catedră la şcoală renunţă de artă nouă din Dessau. Aci cu ocazia acestui jubileu şi'a publicat o carte plină de *ştiinţa artei* pe care o profesează. Este volumul 9 din *„Baukausbücher"*.

7 Arts unicul hebdomadar de artă nouă apare la Bruxelles şi e jurnalul avantgardei. Aci se găseşte pentru occident cuvântul ultimei generaţii cuvânt acerb scris şi acerb gândit. In fiecare număr sunt pe lângă evenimentele moderniste din Flandra şi Belgia studii critice despre arhitectură, plastică şi literatura nouă. Cinematograful păstrează locul de frunte printre studiile acestei reviste. Oricine doreşte să se orienteze în cursul ideilor a ideologiilor în viaţă trebue să citească 7 arts.

La Bruxelles se deschtde în curând expoziţia colaboratorului şi prietenului nostru *P. Flouquet.* Expoziţia se anunţă ca o explozie.

Cahiers d'art inchee cu numărul 10 un an de existenţă vie şi fecundă. Desigur că în domeniul vag de luptă şi nesiguranţa în care modernismul trebue să-şi cucerească pas cu pas locul de frunte, aceste caiete lunare bogate şi luminoase sunt adevărate oaze: Efortul supraomenesc al directorului său Ch. Zervos este azi incoronat cu succes.
Cahiers d'art şi-a îmbogăţit formatul de două ori în cursul acestui an şi încă ne promite pentru 1927, 8 pagini suplimentare cu documente din mişcarea artistică mondială.
Ultimul număr conţine două studii asupra cubistului *J. Gris* şi asupra miraculosului desenator ce e americanul *Pascin.* Şi unul şi altul sunt azi artişti netăgăduiţi şi în arta lor se resfrânge o personalitate artistică superioară.
Formează un studiü despre muzica lui Marcel Delannoy. Despre un budda chinez scria cu competinţe *G. H. Rivière.*
Chervos studiază desenul lui Cèzarme şi la urmă sunt reproduse ultimele creaţiuni de arhitectură modernă cehoslovacă.

Antologie reavista grupului modern din Liège stă în fruntea publicaţiilor informative şi critice. Colaborează G. Liuze, Jan Milo, Ch. Conrardy, Petromo, Servranchx, Marcel Lonmaye etc.

A apărut „Occident" un volum de poezie pură poate chiar prea mintală de *Weerie* colaborator la „7. Arts" ilustrat cu linoleuri de *P. Flouquet.*

Alb şi negru e titlul unei plachete a d-lui Scarlat Calimachi în care găsim o parte din versurile sale — unele datate Petrograd — şi şease desene de o rafinată simplitate ale D-nei Dida Solomon — multipla artistă. Placheta e tipărită numai în 52 de exemplare.

„RAY"

Unica revistă de artă modernă în Londra

Director: SIDNEY HUNT

27 EASTCASTLE STREET

UY FÖLD

apare revista modernîştilor din Budapesta sub conducerea lui Tàmàs Aladar

L'architecture vivante

Documents sur l'activité Constructive dans tous les pays • Directeur: JEAN BADOVICI • Abonnament annuel (4 Fascicules 125 francs • Editions Albert Morancé a Paris 30 & 32 Rue de Fleurus

EXPOZIŢIA A 5-A CONTIMPORANUL

deschisă de la 13 Februarie la 13 Martie în Sala Librăriei Hasefer

Strada Karagheorghevici

Miliţa Petraşcu

1. Ingerul (sculptură în lemn)
2. Băetul („ „ „)
3. Cap
4. Pastel
5. „
6. „
7. „

Marcel Iancu

1. Mere negre
2. Balcic
3. Mihail Sorbu
4. Stradă mucegăită
5. Melancolie (nocturnă)
6. Capra
7. Din Peru (vedere)
8. Primăvara
9. Cupe
10. Composiţie într'un acord
11. Oraş cu biserică veche
12. Napoleon intim
13. Modelul
14. Roadele pământului
15. Flori
16. Ritmuri desfrânate
17. Natură bogată
18. Irealitate
19. Numai 2 nuci
20. Faună
21. Abundenţa
22. D-na M.
23. Fete decoltate
24. „Fuga" în minor
25. Păşune otrăvitoare
26. Marină
27. Poame acre
28. Apus de soare
29. Fructe artificiale
30. D-l advocat
31. Poame sterilisate
32. Diferite nuduri
33. Cafeneaua cocotelor
34. Poetul
35. Construcţie în disonanţe
36. Femei la bae
37. Javaneză (ipsos)
38. Cupă „
39. Forme mari (ipsos)
40. 676 construcţie (ipsos)
41. Negre (ipsos)
42. Composiţie materială (ipsos)
43. Medalion (ipsos)
44. (Jazz ipsos)

A. Brătăşeanu

1. compoziţie
2. „
3. „
4. compoziţie
5. costum
6. „

CAHIERS D'ART

revue de l'avantgarde artistique dans tous les pays publiée par

CHRISTIAN ZERVOS

tout en étant la revue la plus riche du mouvement moderne cahiers d'art reste quand même le périodique le meilleur marché. abonnement 110 frs.

157 BLV. ST. GERMAIN PARIS VI

P I C A S S O

oeuvres de 1920–1926 par CHRISTIAN ZERVOS 20 pages de textes illustré de dessins pleine page 40 Heliotypie 2 planches couleurs. Editions des Chahiers d'art 157 Blv. St. Germain Paris.

Verlag

DER STURM

Berlin, W. 9, Postdamerstr. 134 a

Expresionismus ist die Kunst unserer Zeit. Das entscheidende Buch ist soeben in 3. bis 5. Auflagen erschienen, nachdnm die ersten Auflagen in kürzester Zeit vergriffen waren :

HERWARTH WALDEN

EINBLIK IN KUNST

Halbleinen gebunden Mk. 6.50

75 ganzseitige Abbildungen der Hauptwerke der Expressionisten, Kubisten und Futuristen aller Länder. Unentbehrlich für jeden, der die Kunst der gegenwart kenenn lernen will. Umfangreichstes Bildermatertal den führenden Meister. Das Manifest der internationaler Expresionisten

La révolution Surréaliste

Dir. : A. BRETON, 16, Rue Jaques Callot, Paris

Cea mai scandaloasă revistă din lume

Sturm, *Dir.: Walden, Berlin*
Anthologie, *Dir.: G. Linze, Liege*
A. B. C., *revistă de arhitectură, Basel*
Les feuilles libres, *Dir. M. Arland, Paris*
Manometre, *Dir.: Malespine, Lyon*
Noi, *Dir.: Prampolini, Roma*
Praesens, *artă poloneză, Varşovia*
Zenit, *Dir.: Mitzich, Belgrad*
Les Cahiers d'Art, *Paris*
Vouloir, *(constructivism), Lille*
Horizonte, *artă nouă, Mexico*
Dokumentum, *Dir.: Kassak, Budapesat*
Clarin Cordoba, *Argentina*

LISEZ

ANTHOLOGIE DE LA NOUVELLE POÉSIE FRANÇAISE

12e ÉDITION

Contient :

LA BIOGRAPHIE
LA BIBLIOGRAPHIE
DES POÈMES DE:

Pierre Albert-Birot — Guillaume Apollinaire — René Arcos — Marcel Arland — Charles Baudelaire — Francis Carco — Blaise Cendras — Paul Claudel — Jean Cocteau — Charles Cros — Tristan Dereme — Fernand Divoire — P. Drieu la Rochelle — Georges Duhamel — Léon-Paul Fargue — Georges Gabory — Francis Gérard — André Germain — André Gide — Jean Giraudoux — Ivan Goll — Max Ioacob — Francis Jammes — Alfred Jarry — Pierre-Jean Jouve — Jules Laforgue — Valery Larbaud — C-te de Lautreamont = H.-J.-M. Levet — Mathias Lubech — Pierre Mac Orlan — Maurice Maeterlinck — Stéphane Mallarmé — Francois Mauriac — O.-W. de L. Milosz — Robert de Montesyuiou — Heray de Montherlant — Paul Morand Gérard de Nerval — Germain Nouveau — Gharles Péguy — Iean Pellerin — Marcel Proust — Raymon Radiguet — Pierre Reverdy — G. Ribemont-Dessaignes — Arthur Rimbaud — Jules Romains — Raymond Roussel — André Salmon — Philippe Soupault — André Spire — Jules Supervielle — Paul Jean Toulet — Tristan Tzara — Paul Valéry — Émile Verhaeren

Un volume de 450 pages . . . . 30 fr.
" " " " " *relié* . . 40 fr.

KRA, EDITEUR

Vient de paraître

ANTHOLOGIE

DE LA NOUVELLE

PROSE FRANÇAISE

Bibliographies, et textes inédits de

Jean-Richard Bloch, Blaise Cendrars, Joseph Delteil, Pierre Drieu la Rochelle, Georges Duhamel, Léon-Paul Fargue, André Gide, Jean Giraudoux, Panait Istrati, Max Jacob, Joseph Jolinon, Marcel Jouhandeau, Valery Larbaud, Pierre Mac-Orlan, Henry de Montherlant, Paul Morand, Jean Paulhan, Marcel Proust, C.-F. Ramuz, Georges Ribemont-Dessaignes, Jules Romains, André Salmon, Philippe Soupault, P. Valéry.

Un volume 25 Fr. KRA ÉDITEUR

850. — „OLTENIA". Str. Imperială No. 1. Bucureşti.